

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА АРХЕОЛОГІЯ

Олексій ТРАЧУК

Голова Товариства Коло-Ра

Минуле являє собою цінність для культури лише тоді, коли воно все ще є сучасністю чи може стати майбутнім.

Едуард Сатір

На Україну покладається велика відповідальність перед людством за збереження і створення необхідних умов для доступу до визначних пам'яток прадавніх цивілізацій, які існували на території нашої країни. Ці завдання набувають особливої актуальності з огляду на туристичний бум, що нині спостерігається в усьому світі. Завдяки розвитку туризму, зокрема й наукового, багатьом країнам вдається успішно розв'язувати свої економічні та соціальні проблеми. Надзвичайний інтерес викликають захоплюючі подорожі в минуле. Останнім часом у країнах Європи та Америки дуже поширилася *експериментальна археологія*, тобто моделювання й реконструювання давніх типів жител, технологій хліборобства, ремесел, побуту тощо. Маючи у своєму минулому величезну кількість блискучих культур, серед яких зіркою першої величини є Трипільська, Україна має всі можливості розвивати цей напрямок туристичного підприємництва і тим самим привертати до себе увагу гостей із найвіддаленіших регіонів планети. Ця робота уже почалася.

ТРИПІЛЬСЬКІ СТУДІЇ

У Києві, зокрема у школі № 66 (з 1998 року), а також у с. Уляники Кагарлицького району Київської області зараз працюють студії реконструкції трипільської кераміки. На основі матеріалів археологічних розкопок вони відтворюють культурну спадщину Трипілля — базової цивілізації сучасного світового індоєвропеїзму. Тут організовано роботу дитячих студій, в яких розкриваються знання про наше минуле, проводяться виставки творів учнів, а також історичних артефактів — автентичної трипільської керамічної пластики та символічного розпису.

Виставки трипільської кераміки були представлені студіями в Києві — в Українському Домі, Будинку вчених, Планетарії, Палаці дітей та юнацтва, на Андріївському узвозі, у Палаці “Україна”, Національному музеї історії України, Інституті археології, Київській мерії та в багатьох інших місцях і закладах столиці, а також у Білій Церкві. З 1998 року виставки трипільської кераміки побували в Москві, Петербурзі, Мінську, Єкатеринбурзі. Студійна діяльність склала передумови для народження ідеї комплексу, про який ітиметься далі.

КОМПЛЕКС У СЕЛІ УЛЯНИКИ

Громадське об'єднання “Товариство Коло-Ра” разом з Інститутом археології НАН України розробило ескізний проект створення (на громадських засадах) у с. Уляники історико-археологічного науково-просвітницького комплексу, де будуть представлені *жива модель давніх поселень хліборобів Трипільської культури V—III тисячоліть до н. е., поселення бронзового віку, селище слов'ян та давньоруське селище*. Комплекс не буде музеєм, тобто простим зібранням пам'яток народної архітектури та інших історичних раритетів, якими є Переяславський заповідник та музей у с. Пирогове під Києвом. Концепція комплексу передбачає *натуральну*

Реконструкції, виконані студією Трипільської кераміки (школа № 66, Київ) на основі прототипів, що датуються першою половиною IV тис. до Хреста

Ліворуч: посудина-зерновик із зображенням людини. Прототип знайдений археологом Е.Штерном біля с. Петрени (Молдова).

Праворуч: кубок із зображенням собак, Середня Наддніпрянина. Прототип знайдений археологом В.Хвойкою біля м. Ржищів.

реконструкцію згаданих поселень — зведення храмів, жител, ремісничих майстерень, виготовлення знарядь праці, побутових речей тощо. На основі цього відтворюватимуться релігійні обряди, сільськогосподарські заняття, процеси ремісничого виробництва, побут, — одне слово, історичні духовні й матеріальні традиції минулих поколінь. Усе це здійснюватиметься передусім студентами Національного університету імені Тараса Шевченка, Національного аграрного університету та Національного університету архітектури і будівництва у процесі їхньої учбової практики. Студентам допомагатимуть місцева інтелігенція, школярі, а також і приїжджі туристи.

Археологічні розкопки Інституту археології (нач. експедиції Михайло Відейко) і Товариства Коло-Ра, липень 2000-го року.

Околиці села Уляники Кагарлицького району Київської області

Таким чином, проектом заплановано ретроспективні подорожі в минуле, де відвідувач потраплятиме в атмосферу епохи кожного з давніх різночасових поселень комплексу (згідно з “драбиною епох” Миколи Чмихова, див. “Перехід-IV”, №1-2000, с.67).

Чому для створення історико-археологічного комплексу було вибрано місце саме поблизу с. Уляники?

З історичного погляду цей район має багате і цікаве минуле, яке налічує понад п'ять тисячоліть. Село Уляники розташоване в регіоні Середнього Подніпров'я, де, починаючи з В.В.Хвойки (початок ХХ ст.), археологи дослідили 12 поселень трипільської культури, а також скіфські, зарубинецькі, ранньослов'янські та давньоруські поселення і городища, пам'ятки козацької доби. З цим регіоном пов'язане поширення на Дніпрі найдавніших землеробів, розселення праслов'ян, становлення давньоруської держави. Поруч розташовано Трахтемирівський заповідник з його унікальними історичними пам'ятками, а менше ніж за годину автобусом можна дістатися Канева.

Уляники та Балико-Щучинка — це місця, які за давнини були східними воротами Русі. Тут у радіусі 7 км були розташовані давні охоронні городища від кочових племен Сходу: Іван-гора, Чучин, городища в центрі Уляників та у напрямку с. Пії. А ще Уляники називають “золотими воротами”, які:

* відкривають підхід до Канівських гір — тектоніко-магматичної кільцевої структури, яка, будучи витвореною приблизно 10 тисяч років тому, є надпотужним земно-енергетичним генератором і пов'язана зі становленням планетарного індоєвропеїзму (детальніше див.: “Перехід — IV”, №1 — 2000, с.75);

* відкривають вхід у регіон трипільських мегаполісів Черкащини;

* знаходяться поблизу місць народження та поховання Тараса Шевченка.

Адреса Товариства Коло-Ра: 03040, м.Київ, вул. Деміївська, буд. 45 А, кв.78,
Трачуку Олексію Васильовичу.
Тел./ факс: (044) 263-01-47.
E-mail: kolo-ra @ mail.kar.net
<http://www.kar.net/~kolo-ra>